

ingediend op **107** (2024-2025) – Nr. 1
23 september 2024 (2024-2025)

Voorstel van decreet

van Tom Ongena, Eva De Bleeker en Maurits Vande Reyde

tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit
van 13 december 2013, wat de afschaffing
van de erfbelasting tussen partners betreft

TOELICHTING

Dit voorstel van decreet heeft tot doel de afschaffing van erfbelastingen tussen partners te bewerkstelligen. Het is onmiskenbaar dat de huidige situatie, waarbij opgebouwd vermogen tussen partners tijdens hun leven al belast wordt, een onrechtvaardigheid met zich meebrengt als datzelfde vermogen bij het overlijden van een van de partners nogmaals belast wordt. Het is hoog tijd dat die onrechtvaardigheid wordt aangepakt en dat er wordt gezorgd voor een eerlijke behandeling van de vermogensoverdracht tussen partners. Vervolgens moeten ook de tarieven in niet-rechte lijn worden aangepakt om op een gefaseerde wijze de erfbelastingen finaal af te schaffen.

1. Situering van de erfbelasting

De erfbelasting is de Vlaamse belasting op nalatenschappen, die wordt berekend op de waarde van de goederen die de overledene nalaat. Dit voorstel van decreet gaat alleen over de erfbelasting die geheven wordt tussen echtgenoten en partners.

De erfbelasting is de op een na grootste gewestbelasting binnen de Vlaamse begroting, na het verkooprecht (2,46 miljard euro in de begroting van 2023). De Vlaamse Regering raamt de ontvangsten uit de erfbelasting in 2023 op 1,69 miljard euro. Dat is goed voor bijna 3 procent van de totale ontvangsten in de Vlaamse begroting.¹

2. Tarieven

De erfbelasting wordt berekend op basis van verschillende tarieven, die afhankelijk zijn van de verwantschap met de overledene en de omvang van de erfenis. Dit voorstel van decreet heeft alleen betrekking op het tarief in rechte lijn en tussen partners. Voor de volledigheid worden in dit hoofdstuk ook de zogenaamde andere tarieven op het erfdeel vermeld.

2.1. Tarieven voor erfenissen in rechte lijn en tussen partners

Voor erfenissen in rechte lijn en tussen partners worden de tarieven berekend:

- per erfgenaam;
- afzonderlijk op het roerende gedeelte en op het onroerende gedeelte.

Schijf in euro	Percentage
vanaf 0,01 tot 50.000	3
vanaf 50.000,01 tot 250.000	9
vanaf 250.000,01	27

Figuur 1: Tarieven voor erfgenamen in rechte lijn en voor partners.

2.2. Tarieven voor erfenissen tussen broers en zussen

Het tarief wordt toegepast op de nettoverkrijging van elke broer of zus afzonderlijk.

Bij erfenissen in de zijlijn wordt geen opsplitsing gemaakt tussen het roerende en het onroerende gedeelte, in tegenstelling tot erfenissen in rechte lijn en tussen partners.

¹ De cijfers van 2017-2021 zijn realisatiecijfers, voor 2022 gaat het om voorlopige uitvoeringscijfers en het cijfer van 2023 is overgenomen uit de begroting van 2023.

Schijf in euro	Percentage
vanaf 0,01 tot 35.000	25
vanaf 35.000,01 tot 75.000	30
vanaf 75.000,01	55

Figuur 2: Tarieven voor broers en zussen.

2.3. Tarieven voor erfenissen tussen andere personen

Het tarief wordt toegepast op het totaal van de nettoverkrijgingen van alle erfopvolgers, in tegenstelling tot de erfenissen in rechte lijn en tussen partners, en die tussen broers en zussen.

Elke erfgenaam betaalt dus een deel van de globaal berekende erfenisrechten in verhouding tot de ontvangen nettoverkrijging.

Schijf in euro (vanaf 1 september 2018)	Percentage
vanaf 0,01 tot 75.000	25
vanaf 75.000,01 tot 125.000	45
vanaf 125.000,01	55

Figuur 3: Tarieven voor andere erfgenamen.

3. Recente hervormingen van de erfbelasting

Sinds Vlaanderen bevoegd is voor de erfbelasting, werden al verschillende hervormingen en verlagingen van de erfbelasting tussen partners doorgevoerd.

Onder impuls van de toenmalige Vlaamse minister van Financiën Dirk Van Mechelen werd in 2007 de vrijstelling van successierechten ingevoerd op de gezinswoning voor de langstlevende partner, zowel voor gehuwden als voor samenwonenden.

In de zittingsperiode 2014-2019 heeft de Vlaamse Regering, onder impuls van minister Bart Tommelein, maatregelen genomen om de erfbelasting te verlagen met ongeveer 140 miljoen euro, wat neerkomt op ongeveer 10 procent van de totale opbrengst van de erfbelasting. Dat werd voornamelijk bereikt door:

- de verlaging van de tarieven voor erfenissen in de zijlijn, zowel voor de hoogste schijven (van 65 naar 55 procent) als voor de laagste schijven (van 30 naar 25 en 45 procent);
- de verlaging van de tarieven voor de erfenissen in rechte lijn door de invoering van een abatement van 50.000 euro voor roerend vermogen tussen partners (waardoor de eerste 50.000 euro roerend vermogen tussen partners vrijgesteld is van belasting);
- vrijstelling van erfbelasting voor kinderen jonger dan 21 jaar die beide ouders hebben verloren.

In de zittingsperiode 2019-2024 werd, eveneens onder impuls van Open Vld, de vriendenerfenis ingevoerd. Daarbij kunnen mensen tot 15.000 euro nalaten aan een verwante of niet-verwante persoon als 'best friend'. Op dat bedrag wordt dan het voordelige tarief voor erfenissen in rechte lijn toegepast, in plaats van de hogere tarieven voor erfenissen in de zijlijn of tussen niet-verwanten. Dat levert voor de erfgenaam een voordeel van maximaal 3300 euro op.

Hoewel al die hervormingen positieve veranderingen hebben teweeggebracht, dringen nieuwe hervormingen zich verder op. De erfbelasting tussen partners zoals die momenteel bestaat, voelt voor velen onrechtvaardig aan, als 'een taks op verdriet'. Het is dan ook vanuit die optiek dat dit voorstel van decreet tot stand is gekomen.

4. Naar een volledige vrijstelling van erfbelastingen tussen partners

Tijdens hun leven worden partners vaak al geconfronteerd met belastingheffingen op hun gezamenlijk opgebouwd vermogen, bijvoorbeeld door middel van inkomstenbelastingen en vermogenswinstbelastingen. Ze hebben bijgedragen aan de economische groei en ontwikkeling van het land. Het is dan ook niet rechtvaardig om het vermogen dat ze hebben vergaard, nogmaals te belasten bij het overlijden van een van de partners en opnieuw bij het overlijden van de tweede partner. Dat leidt tot een onnodige, dubbele belastingheffing op hetzelfde vermogen, wat als zeer onrechtvaardig wordt ervaren. Het is een belasting op verdriet, klinkt het vaak in de volksmond.

Om de belastingdruk in de erfbelasting voor de burgers te verlagen, werden de afgelopen jaren wel degelijk wijzigingen doorgevoerd aan de tariefschalen en tarieven van erfbelastingen. Voorbeelden daarvan zijn de invoering van de vriendenerfenis, de tariefverlaging tot 0 procent voor non-profitlegaten en de fiscale gunstmaatregel voor natuurgoederen. Ook voor het verlagen van de belastingdruk in de erfbelasting tussen partners zijn de afgelopen jaren al stappen gezet. Dat gebeurde via de invoering van de vrijstelling van de gezinswoning en de invoering van het partnerabattement voor de roerende goederen. De afschaffing waarover dit voorstel van decreet handelt, heeft betrekking op de resterende erfbelasting tussen partners.

Daarnaast heeft de Vlaamse Regering de schenkbelasting hervormd, sinds de overheveling van de bevoegdheid voor registratie- en erfbelasting in 2015. Vlaanderen wilde burgers daarmee aanmoedigen om schenkingen tegen voordelige tarieven te doen en zo hogere erfbelastingen te vermijden. Niemand kiest echter wanneer hij aan zijn einde komt, waardoor in veel gevallen het – onrechtvaardige – systeem van de erfbelasting van toepassing is op het over te dragen vermogen. De afschaffing van erfbelastingen tussen partners in dit voorstel van decreet is een belangrijke stap in de richting van een rechtvaardiger belastingstelsel.

Een nieuwe hervorming van de erfbelasting moet bovendien ook altijd het grotere begrotingsplaatje in ogenschouw nemen. Met dit voorstel van decreet wordt dan ook een gerichte maatregel voorgesteld. De opbrengst uit de erfbelasting tussen partners bedroeg in 2021, het laatste jaar waarvoor er finale cijfers beschikbaar zijn, 168 miljoen euro. In 2019 en 2020 was dat respectievelijk 154 en 171 miljoen euro. De budgettaire impact op de Vlaamse begroting als gevolg van de afschaffing van de erfbelasting kan dus worden geraamd op ongeveer 170 miljoen euro.

Dit voorstel van decreet heeft tot doel een eenvoudigere, rechtvaardigere en billijkere belastingwetgeving te creëren. Het zal een positieve impact hebben op de financiële situatie van partners bij het overlijden van een van hen en bijdragen aan een eerlijkere behandeling van vermogensoverdracht binnen partnerschappen. Partnerschap wordt in dit voorstel van decreet gedefinieerd zoals in de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013.

Het is de intentie van de indieners van dit voorstel van decreet om de positieve bijdrage van partners aan de samenleving tijdens hun leven te erkennen en hen te vrijwaren van onnodige dubbele belastingen op het vermogen dat ze hebben opgebouwd. Het is een belangrijke stap in de richting van een rechtvaardiger belastingstelsel en het bevorderen van economische stabiliteit en welzijn binnen partnerschappen. Daarmee vormt dit voorstel van decreet het sluitstuk van de verlaging van de erfbelasting tussen partners.

Tom ONGENA
Eva DE BLEEKER
Maurits VANDE REYDE

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 2.7.4.1.1, §1, van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wordt het opschrift bij tabel I vervangen door wat volgt:

“TABEL I. Tarief voor een verkrijging in rechte lijn en tussen partners, waarbij de rechtverkrijgende partner een bloedverwant in de rechte lijn van de erflater is of een rechtverkrijgende is die voor de toepassing van het tarief met een rechtverkrijgende in de rechte lijn wordt gelijkgesteld”.

Art. 3. In artikel 2.7.4.1.1, §1, van dezelfde codex, wordt tussen tabel I en tabel II een tabel Ibis ingevoegd, die luidt als volgt:

“TABEL Ibis: Het tarief voor verkrijgingen tussen partners bedraagt 0 procent, behalve tussen partners waarbij de rechtverkrijgende partner een bloedverwant in de rechte lijn van de erflater is of een rechtverkrijgende is die voor de toepassing van het tarief met een rechtverkrijgende in de rechte lijn wordt gelijkgesteld.”

Art. 4. In artikel 2.7.4.1.1, §2, van dezelfde codex, wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“Tabel I, vermeld in paragraaf 1, bevat het tarief voor een verkrijging in rechte lijn en tussen partners, waarbij de rechtverkrijgende partner een bloedverwant in de rechte lijn van de erflater is of een rechtverkrijgende is die voor de toepassing van het tarief met een rechtverkrijgende in de rechte lijn wordt gelijkgesteld.”.

Art. 5. Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2025.

Tom ONGENA
Eva DE BLEEKER
Maurits VANDE REYDE